

Bokmeldinger

Rob White og Johanna Wyn

Youth and Society. Exploring the Social Dynamics of Youth Experience

Oxford: University Press, 2004

Den australske pedagogikkprofessoren Johanna Wyn, leiar av Youth Research Centre ved Universitetet i Melbourne, har saman med sosiologen Rob White utgitt boka «Youth and Society». Wyn er ein internasjonalt markert ungdomsforskar mellom anna med sine tidlegare bøker, «Rethinking Youth» (1997, også saman med White) og «Youth, Education and Risk: Facing the Future» (2001, saman med Peter Dwyer).

Gjennom tidlegare arbeid har Wyn lansert omgrepet *nye vaksne* (new adulthood). Med bakgrunn i omfattande longitudinelle studiar av ungdomskohortar fødde etter 1970 hevdar ho at særleg aldersfasen 20–30 år er i endring i postindustrielle samfunn. Ho viser at det er empirisk grunnlag for å snakke om ein meir samansett og mindre lineær overgangsfase enn hos tidlegare generasjonar. Tryggleik i denne fasen hevdar ho meir blir skapt gjennom evne til horisontal mobilitet – å veksle mellom studiar, arbeid og tilknytning til sosiale miljø som ein til ei kvar tid finn meningsfylt, meir enn langiktig kontinuitet. Fleksibilitet blir sett på som viktigare enn planar på lang sikt som grunnlag for eigen framtidig tryggleik. Trass i ein usikker arbeidsmarknad ser mange at det er tryggare med ein horisontal mobilitet, der dei kan hoppe frå ein type arbeid til ein annan, eventuelt til andre aktivitetar.

Den nye boka til Wyn og White har tre sentrale delar. I den første delen skriv forfattarane om viktige former for sosial ulikskap – om ulikskap knytt til sosial klasse, til kjønn, til rase og etnisitet og til geografisk periferi. I ei tid då ungdomssosiologien er prega av omgrep som individualisering og auka valfridom, er det viktig å bli mint på at strukturelle vilkår, som sosial klasse, kjønn, etnisitet og geografi, framleis er ein generator for variasjon i levekår gjennom ungdomsfasen. Det som blir tolka som individuelle dilemma, vil ofte vere klassebasert ulikskap. Forfattarane diskuterer i denne delen korleis slik strukturell ulikskap slår ut i nye former – og korleis ungdom prøver å finne nye svar, meir eller mindre medvitne om kva systemvilkår som ligg bak. I det australske samfunnet med ungdomsarbeidsløyse som er høg samanlikna med norske forhold, syner til dømes forfattarane korleis det poli-

tiske språket forklarer arbeidsløyse eller motstand mot å godta uverdige arbeidsvilkår som «negative haldningar» eller «dårlege familiar». I tillegg er det ungdommelige språket ofte individualiserande. Svikten blir gjerne forstått som individuelle manglar. Samtidig gir boka eksempel på korleis ungdoms tilknytning til lågare sosiale lag, til minoritetar eller til utkantmiljø kan brukast som eit grunnlag i deira eigen strategi for betre levekår.

I den andre delen av boka tek forfattarane for seg sentrale institusjonar si rolle overfor ungdom i form av ungdomspolitikken, familien, skulen og spesielt rettssystemet. Forfattarane viser korleis oppsplittinga av den statlege politikken, det vil seie at til dømes skulepolitikken ikkje blir sett i forhold til arbeidsmarknadspolitikken, fører til mangel på ein heilskapleg ungdomspolitikk og risiko for sosial ekskludering. Arbeidsmarknadspolitikken er til dømes ikkje utforma med tanke på at ein stor del skuleelevar under 18 år er deltidsarbeidarar. Politikken er i staden utforma med tanke på at dei er elevar og ikkje arbeidarar. Boka tek opp omgrepet medborgarskap og kva krav som må oppfyllast for å snakke om at ungdom er deltakarar i sin eigen livssituasjon. Kapitlet om utdanning dokumenterer korleis ungdoms forhold til kvalifisering har endra seg gjennom dei siste tiåra. Utdanning er meir nødvendig enn før for å sikre seg tilgang til arbeidsmarknaden, men samtidig er det meir usikkert kva slags utdanning som gir slik tilgang. Den lineære samanhengen mellom utdanning og arbeid er svekka. Passiv mottaking av opplæring er ikkje lenger ein god nok strategi for å sikre seg arbeid. Meir varierte livserfaringar på ulike arenaer synes å vere eit meir brukbart alternativ. Forfattarane byggjer på denne måten under omgrepet «nye vaksne» nemnt over. Kapitlet viser også korleis jentene si «overtaking» av utdanningsfeltet har ført til ei dreining av den politiske debatten i retning av korleis ein kan betre gutane sine resultat.

Den siste delen av boka handlar om ungdoms utforming av sosial identitet, særleg gjennom ei drøfting av korleis ungdom handterer utfordringane frå ein samansett økonomi, i forhold til kultur og i forhold til helse. Wyn og White viser korleis unge vaksne er aktive på ulike arenaer samtidig – studiar, arbeid, sambuarskap, vener, fritidsarenaer, utlandsopphald – for å utvikle sitt repertoar og sosiale kompetansar. Dei skaffar seg nødvendig kjøpekraft, men dannar på denne måten også sin sosiale identitet. Dei ser skapinga av dei unge vaksne i det sterke trykket frå den globale ungdomskulturen, men òg i påverknaden frå særegne lokale forhold. Dei viser særleg korleis det ungdommelege rommet i bykjernen, sterkt influert av konsum og kommersielle interesser, har innverknad på ungdoms identitet. Omdanninga av det «frie» offentlege rommet til eit kommersielt og delvis privatisert rom har medverka til å snevre inn ungdoms valmuligheiter i staden for å utvide dei. Dette er ei